

آورده‌های فکری در شرکت‌های دانش‌بنیان

محسن سلطانی نژاد

کارشناس ارشد حقوق اقتصادی دانشگاه شهید بهشتی

با دیباچه

دکتر عباس قاسمی حامد

استاد دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

سرشناسه	: سلطانی نژاد، محسن، ۱۳۷۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: آورده‌های فکری در شرکت‌های دانش‌بنیان / محسن سلطانی نژاد : با دیباچه عباس قاسمی حامد .
مشخصات نشر	: تهران: خرسندی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۶ ص.
شابک	: 978-600-114-901-6
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: سرمایه فکری -- مدیریت
موضوع	: Intellectual capital -- Management
موضوع	: دارایی غیر مادی -- مدیریت
موضوع	: Intangible property -- Management
موضوع	: مدیریت دانش
موضوع	: Knowledge management
شناسه افزوده	: قاسمی حامد، عباس، ۱۳۳۶ - مقدمه‌نویس
رده‌بندی کنگ	: ۱۳۹۷ آ ۸۵/س ۵۳ HD
رده‌بندی دی‌وی	: ۶۵۸/۱۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۱۲۰۷۶۲

انتشارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتب فقهی، حقوقی و مجموعه قوانین

تهران، خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان لبافی نژاد - میدان به خیابان دانشگاه - پلاک ۱۷۴ - واحد ۲

تلفن: ۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۴

فروشگاه شماره ۱: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۲۲، من: ۶۶۹۵۰۷۵۹ - ۶۶۷۵۵۹۱۰

فروشگاه شماره ۲: خ انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوچه شهید براتی، پلاک ۱۹، من: ۶۶۹۵۰۷۵۹ - ۶۶۷۵۵۹۱۰

طبقه زیرین (قسمت کتابفروشی): ۶۶۷۵۵۹۱۰

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: WWW.Khorsandypub.com

آورده‌های فکری در شرکت‌های دانش‌بنیان

محسن سلطانی نژاد

چاپ اول: ۱۳۹۷ تیراز: ۵۰ جلد قیمت: ۱۸۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978- 600 -114-901-6

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۹۰۱-۶

۱۱	دیاچه
۱۳	مقدمه

بخش اول - آورده‌های فکری؛ مبنای تشکیل شرکت‌های دانش بنیان

۱۹	فصل اول: شناسایی شرکت‌های دانش بنیان
۱۹	مبحث اول: دانش و مفاهیم مشابه
۱۹	گفتار اول: داده - اطلاعات
۲۳	گفتار دوم: دانش
۲۷	گفتار سوم: مدیریت دانش
۳۷	مبحث دوم: جایگاه شرکت‌های دانش بنیان در اقتصاد امروزی
۳۷	گفتار اول: تعریف، سیر تحول و ویژگی‌های یک اقتصاد دانش بنیان
۴۶	گفتار دوم: نقش یادگیری و آموزش
۴۸	گفتار سوم: شرکت‌های دانش بنیان

۵۹	فصل دوم: بررسی مؤلفه‌های فکری در شرکت‌ها نحوه ارزشگذاری آنها
۵۹	مبحث اول: شناسایی سرمایه‌های فکری و ارتباط آن با آورده‌های فکری
۵۹	گفتار اول: ویژگی‌ها و انواع سرمایه‌های فکری
۵۹	بند اول: تعریف سرمایه فکری
۶۳	بند دوم: ویژگی‌های سرمایه‌های فکری
۶۳	الف: قابلیت تکثیر سریع
۶۴	ب: رابطه تکوینی با پدید آور
۶۴	ج: عدم از بین رفتن با مصرف
۶۴	د: عدم نیاز به تصرف فیزیکی جهت استفاده
۶۵	ه: عدم ثبت در ترازنامه شرکت
۶۵	و: محدودیت حمایت و نظام قراردادی و دعاوی ویژه
۶۶	بند سوم: اقسام سرمایه‌های فکری
۶۶	الف: سرمایه انسانی

- ب: سرمایه ساختاری ۶۷
- ج: سرمایه رابطهای (اجتماعی) ۶۹
- گفتار دوم: اقسام آورده‌ها و مالیت آنها ۶۹
- بند اول: مالیت آورده‌های فکری ۷۰
- بند دوم: اقسام آورده‌های فکری ثبت شده و ثبت نشده ۸۲
- (۱) اختراعات ۸۲
- (۲) نام تجاری و علامت تجاری ۸۵
- (۳) طرح صنعتی ۸۷
- (۴) طرح تجاری ۹۰
- الف: ارزشمند بودن ۹۰
- ب: ناشناخته بودن ۹۱
- ج: قابل دستیابی بودن اطلاعات مزبور ۹۲
- د: حفظ محرمانگی ۹۲
- (۵) دانش فنی ۹۳
- مبحث دوم: نحوه ارزشگذاری آورده‌های فکری ۹۴
- گفتار اول: مدل‌های ارزیابی سرمایه‌های فکری ۹۵
- بند اول: روش‌های مستقیم سرمایه‌گذاری ۹۶
- بند دوم: روش بازار سرمایه‌گذاری (روش‌های تشکیل بازار سرمایه) ۹۷
- بند سوم: روش بازده دارایی‌ها ۹۷
- بند چهارم: روش کارت‌های امتیازی ۹۷
- بند پنجم: روش اندازه‌گیری سرمایه فکری کیوی توین ۹۸
- بند ششم: روش اندازه‌گیری سرمایه فکری برگه متوازن نامحسوس ۹۸
- بند هفتم: روش اندازه‌گیری سرمایه فکری هدایت‌کننده اسکاندیا ۹۹
- بند هشتم: مدل‌های پولی ارزیابی آورده‌های فکری ۹۹
- (۱) روش بازار مینا ۹۹
- (۲) روش هزینه مینا ۱۰۰
- (۳) روش درآمد مینا ۱۰۱
- الف: قیمت‌گذاری در سطح بالاتر ۱۰۲
- ب: محاسبه میزان صرفه‌جویی در هزینه‌ها ۱۰۳
- (۴) روش گزینه واقعی ۱۰۴

- گفتار دوم: روش‌ها و فاکتورهای مهم در تعیین ارزش آورده‌های فکری به تفکیک ۱۰۵
- بند اول: فناوری ۱۰۵
- بند دوم: دانش فنی ۱۰۶
- بند سوم: حق اختراع ۱۰۶
- بند چهارم: علائم تجاری ۱۰۶
- بند پنجم: رمز و راز تجاری ۱۰۷

بخش دوم - ورود آورده‌های فکری به شرکت‌های دانش‌بنیان

- فصل اول: چگونگی ورود آورده‌های فکری ۱۱۱
- مبحث اول: داران‌های فکری در قالب آورده در اقسام مختلف شرکت‌ها ۱۱۱
- گفتار اول: تشکیل شرکت‌های دانش‌بنیان در قالب شرکت‌های تجاری ۱۱۱
- بند اول: شرکت‌های سهامی عام ۱۱۱
- بند دوم: شرکت‌های سهامی خاص ۱۱۴
- بند سوم: شرکت‌های با مسئولیت محدود ۱۱۵
- بند چهارم: شرکت‌های تضامنی و نسبی ۱۱۸
- بند پنجم: شرکت‌های مختلط ۱۱۹
- بند ششم: شرکت‌های تعاونی ۱۲۱
- گفتار دوم: بررسی وضعیت ورود آورده‌های فکری در اقسام شرکت‌های تجاری ۱۲۵
- بند اول: ورود آورده فکری در شرکت‌های سهامی ۱۲۵
- بند دوم: ورود آورده‌های فکری در شرکت با مسئولیت محدود تضامنی و نسبی ۱۲۹
- بند سوم: ورود آورده فکری در شرکت‌های تعاونی ۱۳۱
- مبحث دوم: انتقال آورده‌های فکری از مجرای قراردادهای مستقیم و سرمایه‌گذاری مشترک ۱۳۳
- گفتار اول: انتقال آورده‌های فکری از مجرای قراردادهای مستقیم ۱۳۳
- بند اول: قرارداد ليسانس ۱۳۳
- بند دوم: قرارداد واگذاری یا انتقال ۱۳۹
- بند سوم: قرارداد فرانشیز ۱۴۱
- گفتار دوم: انتقال آورده‌های فکری از مجرای سرمایه‌گذاری مشترک ۱۴۵
- بند اول: ورود آورده‌های فکری از مجرای سرمایه‌گذاری مشترک بین‌المللی شرکتی ۱۴۷
- بند دوم: ورود آورده فکری از مجرای ادغام فراملی ۱۴۸

فصل دوم: جایگاه آورده‌های فکری و فعالیت‌های تحقیق و توسعه در شرکت‌ها	۱۵۳
مبحث اول: فعالیت‌های تحقیق و توسعه (R&D)	۱۵۳
گفتار اول: انواع تحقیق و توسعه و اسناد مرتبط با آن	۱۵۳
گفتار دوم: قراردادهای مرتبط با تحقیق و توسعه	۱۶۵
بند اول: قراردادهای برون سپاری	۱۶۵
بند دوم: جوینت ونچر تحقیق و توسعه	۱۷۴
مبحث دوم: جایگاه آورده‌های فکری در شرکت‌ها	۱۸۰
گفتار اول: بین و منفعت	۱۸۳
گفتار دوم: نیروی کار، حقوق و شهرت تجاری	۱۸۶
نتیجه‌گیری	۱۹۱
فهرست منابع	۱۹۵

دییایچه

امروزه عرصه فعالیت‌های اقتصادی متحول شده‌است. شیوه‌های سنتی کسب و کار، جای خود را به شیوه‌های نوینی دادند که بدون اجتماع مجموعه‌ی شرایط و امکانات مورد نیاز کسب و کارهای سنتی، راه‌اندازی می‌شود و ضمن ایجاد اشتغال برای کارآفرینان، با هزینه‌های کمتری به درآمد دست می‌یابند. نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز از این تحولات تاثیر پذیرفته و زیست‌بوم کارآفرینی حاکم بر آن، مالاریت جدیدی را به خود دیده‌است. این فعالان، در قالب اشخاص حقوقی، با پشتوانه‌ی سرمایه‌هایی انباشته‌شده از دارایی‌های فکری، به رقابت با کسب و کارهای سنتی می‌پردازند. به عبارت دیگر، بنیان این اشخاص حقوقی بر دانش استوار شده‌است که در قالب شرکت‌های مختلف به فعالیت اقتصادی فعال دارند.

شرکت‌های دانش بنیان در پیوند میان «دانش» و «صنعت»، عناصر حلقه‌های اتصال و ارتباط دانشجویان با عرصه عملی فعالیت‌های اقتصادی، به بهبود نرخ اشتغال دانش‌آموختگان کمک می‌کنند و برای ارتقای وضعیت کسب و کار خود، صنعت ملی را به یک زیست‌بوم دنیای متصل می‌نمایند. هزینه‌های مبادله ناشی از فعالیت شرکت‌های دانش بنیان نسبت به شیوه‌های سنتی کسب و کار، قابل مقایسه نیست و منافع ناشی از عملکرد آنها، چشمگیر است. بر این اساس، سیاست‌گذاران اقتصادی و قانونگذار بر آن شدند تا وضعیت حاکم بر شرکت‌های دانش بنیان و نوع خاص کسب و کار آنان را شناسایی کنند و به رسمیت بشناسند و بسترهای قانونی لازم برای فعالیت آنها را فراهم کنند. از این رو، قانونگذار با تصویب قانون «حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات» در سال ۱۳۸۹، قواعد و ضوابط

حاکم بر آنها را انشاء نمود و حقوق و مزایایی را برای آنان به رسمیت شناخت تا بیش از پیش بتوانند به رشد و رونق دست یابند.

با همه این اوصاف همانطور که از نام قانون برمی‌آید، هدف از تصویب آن، کمک به تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات است. یکی از اقسام این تجاری‌سازی، تاسیس شرکتی با شخصیت حقوقی مستقل از صاحبان ایده‌های نوآورانه و بکارگیری اختراعات در قالب سرمایه‌های مورد نیاز جهت تاسیس این شرکت‌ها است. این شیوه نوین کسب و کار، دانش فکری را بکار می‌گیرد. در رهروی آن، به کسب درآمد می‌پردازد. نظر به نوع متفاوت سرمایه‌های این شرکت‌ها و شیوه بکارگیری این دارایی‌ها، بررسی ابعاد حقوقی حاکم بر موضوع، جالب توجه است و می‌تواند از منظرهای اولیه تحلیل‌های حقوقی و حسب مورد اقتصادی عرصه کسب و کارهای نوین به‌شمار آید. چنانچه چارچوب نظام حقوقی حاکم بر شرکت‌های دانش‌بنیان و شیوه‌های حمایت از حقوق صاحبان دارایی‌های فکری، بطور عام و اختراعات بطور خاص و حمایت و تضمین حقوق مالکیت این دسته از مکان‌های نوآوری، نقش قابل توجهی در بهبود عملکرد آنها و افزایش کارایی اقدامات آنان دارد. بنابراین، نظام حقوقی می‌تواند با درک اهمیت و تاثیر قابل توجه شرکت‌های دانش‌بنیان در بهبود نسبی وضعیت کارآفرینی، اشتغال و رقابت با کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه‌ی دیگر در عرصه‌های نوین فناوری، جایگاه ایران را در بین کشورهای منطقه خاورمیانه در کوتاه‌مدت و میان‌مدت کشورهای صنعتی در بلندمدت ارتقا بخشد و اقتصاد ملی را از منافع رشد و رونق این دسته از شرکت‌ها بهره‌مند سازد.

بیست و پنج دی ماه هزار و سیصد و نود و شش

عباس قاسمی حامد